

Képernyő

Jean Anouilh, ez a termékeny francia, ingerlő feladványokkal látja el az irodalmi ítéseket. Meg a nemzeti büszkeségtől dagadó franciákat. Amazok nehezen tudják eldönteni: a könnyű sikert megcélzó *bulvárszerző* van-e dolguk, avagy az élet, az emberi sors kilátástalanságát, értelmetlenségét valló, a kiábrándultság filozófiáját színpadi akciók mögé rejtő *abszurd szerző*ről? A nemzeti érzeménnyére kényes publikum meg hol elátkozza, amiért egy-egy könnyed mozdulattal lelemli talapatukról a hősök szobrát, s *rojtosra tépdesi a nemzeti glóriát*, hol pedig elégedetten nyugtazza: *L'esprit...* A szellem, sőt a szellemesség, a hőkkentő ötletesség, a főlényes írástechnika elvitathatatlan. S a finom izlésű közeposztály „veszi a lapot”.

Itt van például Anouilh *A pacsirta* című darabja, benne a címszereplő, *Jeanne d'Arc* pere, abban a Szűz birája, a roueni püspök, *Cauchon*. Olyan jóságos, megértő, empátiás, mint egy mesebeli nagyapó, neki köszönhető, hogy a színmű *Jeanne*-ját nemhogy megénekel, ellenkezőleg, a reimsi fényes koronázási ünnepségen látjuk a darab végén, fényes palatában, égebe szálló orgonazúgás és repdeső pacsirta énekének közepette. Hogy viseli ezt

A mi pacsirtánk nem lapít a csalitban

az enyhén szólva ironikus vegkifejtet a Szűz-kultusz francia? Akinek *Claudelle* népes egyszerűséggel keresztele át a Szűz imént emlegetett biráját és állatkerti kompániának látta az egész hajdani itélkező seregletet? Úgy tetszik, a két véletlél elég jól megfér egymással a francia szellemiségben. Van, létezik, előadják.

Minélünk? *Horváth Z. Gergely* tévéjátékot ír és rendez *A pacsirtából* — *Pacsirta* címmel, és olyan *hősire aktualizálja* Jeanne történetét, hogy a leghazafiasabb francia sem csinálhatná különül. Anouilh meg csak nézne, ha látná... Mi az, hogy „hősire aktualizálni”? Magyarázat egyenest a rendezőtől: „Ennek a mindennapi lánynak meg volt rá a képessége és ereje, hogy véghezvigye azt, amire vállalkozott. Nem ismert kétséget és nem állt meg semmiféle akadály előtt... Igazat mondott, amikor *mindenki hazudott*; becsületet maradt a *hítszolgák között*; másokra gondolt, amikor *mindenkit csak a kisserű önzés hajtott*; kedves és gyérgéd volt a *goombák és kegyetlenek* között, és igaz a *képmutatók között*; megőrizte tisztaságát a *magukat és másokat democskolók* között és szilárdan kitartott meggyőződése mellett, amikor *senki sem hitt semmiben*... Egy tévéjáték széreny lehetőségeivel is, de újra és újra meg kell idéznünk alakját, nemcsak akkor, amikor háborúk és országok sorsa dől el, akkor is, ha „*csak*” a *lélek kerül árverésre*.” (Kiemelések tőlem!)

Ha Anouilh a franciákat megdöbentő *anakronizmusokra* vetemedett drámájában, akkor a főnti rendezői megdöndölásokat vajon minek nevezhetjük? S, mind-ama *írói-dramaturgiai* fogásokat, melyek a *tévéjátékban* e „hősire aktualizálás” érdekében bevettettek? Hogy tudniillik e *játékban* Cauchon bíró (*Kállai Ferenc*) se jóságos nagyapónak, se disznónak nem volt fölfogható, hanem a mi nagyon is magyar történeteinkből ismert állatfajnak, „ami” nem magától értetődő természetességgel disznólkodik, hanem *előre megfontoltan*, messze túltéve az angol eredetű cinizmuson, miszerint „... *mi másból áll a világ kormányzása, mint elhittetni az ostobákkal, hogy maguk gondolták ki mind-*

azt, amit mi gondoltattunk velük.” És milyen messze távolodott e *tévéjáték* Inkvizitora (*Cserhalmi György* fantasztikus alakításában) az eredeti darabétól, attól az Istenhitbe becsavarodott egyszerű kis fanatikustól! Ez: *egy hatalmi téboly ördögösen okos megszállottja*. Az áldozat- és mártírgyártás ellensége, mert tudja, hogy az ellenkezés, a tagadás, a nemet mondás szelleme legyőzhetetlen ugyan, de némileg kordában tartható, ha mártírok helyett *önbecsülésüket vesztett*, hallgatásba süllyesztett *ex-lázadók* élhetik *tisztes hétköznapjaikat* a világban. *A pacsirta csak ne röpködjön, hanem lapítson a csalitban*. Csakhogy elbirja-e mind-magának a kérdést Horváth Z. Gergely. S úgy dönthetett, legyen elég a *célozgatás* — s tisztítóüzes mártírumba vitte hősnőjét. Mi lett volna, ha Anouilh-hamisító következetességét megtartja? Ha nem emeli a *lángoló piederstálra* a Szűzet, meghazudtolva sajátteremtésű Inkvizitort? Nem bíránk mi ki még Anouilh idézőjeleit sem? Muszáj nekünk mindenáron hőskéket teremteni, csakazértis?

Sulyok Erzsébet

Sebészeti kongresszus Szegeden

A Magyar Sebész Társaság megbízásából a Szegedi Orvostudományi Egyetem Kísérletes Sebészeti Intézete harmadik alkalommal rendezi meg Szegeden a kísérletes sebészeti kongresszust, sorrendben a tizenegyediket. A nyolc országból érkezett közel 300 résztvevőt tegnap, hétfőn az ünnepélyes megnyitón a Csongrád Megyei Tanács Oktatási és Továbbképzési Központjában *Nagy Sándor* egyetemi tanár, a szegedi Kísérletes Sebészeti Intézet vezetője, a kongresszus elnöke, valamint *Varró Vince* egyetemi tanár, a SZOTE klinikai rektorhelyettese köszöntötte az egybegyűlteket. Köztük megvénk és városunk párt- és állami szervezeteinek képviselőit. Ezt követően a Magyar Sebész Társaság képviseletében az elnök, *Kulka Frigyes* professzor mondott bevezetőt. Majd *Török Béla* egyetemi tanár, a kísérletes sebészeti szekció elnöke tartott előadást: „Merre tart a kísérletes sebészet?” címmel. A kétnapos tudományos tanácskozáson elhangzó előadások, illetve poszterbemutatók a sebészeti kóreltétannal, a szervátültetésekkel, a daganatokkal, a szervezet immunrendszerének működésével, a sebészeti fertőzésekkel, a sebészeti gyógyeljárások értékelésével, valamint a sokk okozta veszélyekkel foglalkoznak.

Az előbbi a gyógyító orvoslás, melyhez az utóbbi teremt meg az operatóri beavatkozáshoz kellő kísérletesen nyugvó tudományos alapokat.

Napjaink legnagyobb figyelemmel kísért sebészeti beavatkozása: a szervátültetés. Ezek a már-már a fantasztikum határát súroló életmentő műtétek sok-sok tudományos lépcsőfokot követően valósulhatnak meg a gyakorlatban. Noha jöhetnek, ma már egyre több a sikeres máj-, vese-, szívatültetés — hogy csak a legfontosabbakat említsük —, a kísérletes sebészet tudós kutatóira még számtalan részterület vizsgálata vár. Az egyik legfontosabb kérdés számukra az, hogy hogyan lehetne a szervezet immunrendszerét úgy befolyásolni, hogy a szervátültetéskor a védekező mechanizmus ne lökje ki magából az idegen szövetet. A műtétek teljes sikeréhez ennek a kilökő immunreakciónak a működési mechanizmusát kell minél alaposabban megismerni és kikapcsolni a szervátültetések operatóri beavatkozásakor.

A másik fontos kísérletes sebészeti kutatási terület a manapság gyakori — műtétek utáni — vérméregzés okainak feltárása, s ennek kapcsán ugyancsak a szervezet védekezőképességének megismerése. Mint ahogyan a védekezőmechanizmus alapos ismerete a daganatok elleni küzdelem sikerének is egyik feltétele, hiszen az immunrendszer külső befolyásolása is segíthetné a szervezet küzdelmét ezek ellen.

A hivatásos kutatók mellett az operáló orvos is kísérletes sebész, hiszen a gyógyeljárás hatásait megfigyeli a betegeken, s e gyakorlati tapasztalatokkal gazdagíthatja a tudományos sebészetet. Nehéz is mérven szétválasztani az elmélet és a gyakorlat ismerőinek munkáját. A speciális képzettségű kísérletes sebészeti kutató együttműködik a gyakorló sebészzel. Legújabb eredményeik megvitatását, a sebész kutatók és a gyakorló sebészek tapasztalatainak kicserélését segíti ez a kongresszus is.

Kalocsai Katalin

„...tör előre ifjú seregünk”

Az elmúlt egy évben 110 ezer fiatal lépett ki a KISZ-ből.

Az információ a múlt hét csütörtökének estéjéről származik, az Ifjúság '87 című rádióműsorból, amely a fiatalok politikai tudatáról hangzott el a Kossuth adón. (Szerkesztő: Kovalik Márta, riporter: Kálmán Zsuzsa.) Nem nagyon hallottam mostanában a Magyar Rádióban műsört, amely ennyire átfogó igénytel, ennyire nagy formátumban analizálta volna egy, a társadalom szempontjából létfontosságú, nagy csoport, a fiatalág eszmévilágának kérdéseit és amely — e kérdésközpontum egészének viszonyait felől közelítve — így következtetett volna.

A dolgok persze, hogy az óvodában kezdődnek. Az óvodában, ahol a gyermek először kerül szembe köz-

vetlen környezetben túl már szervezett formában mind-azzal, aminek nagyvilág a neve. A műsorban elhangzott mondatcsoportok, az apróságok megnyilatkozásai pedig bizony nemcsak nagyon bájosak, hanem roppant tanulságosak is voltak. A politikai nevelésről, az ügynevezett tudatformálásról velük kapcsolatban csak annyit, hogy hallhattuk: a kicsinyek arra a kérdésre, Leninről hallottak-e, egybenhangzóan úgy vélekedtek, hogy — az egy szobor... Ami a nagyobacsokakat, az iskolásokat illeti: a kisdiákok, noha száz százalékban szabványosan-illetdelmesen, előírásosan beszéltek ugyan például az ünnepekről, már kifogásolták, miért olyan sok a „komoly” őrsi név; azt a felmérést pedig, melyet körükben végeztek, döbbenet kellett volna

hallgatni sokaknak. Mert nemcsak azt mutatta meg, hogy hála istennek, a szertetranszorbán a Himnusz és a piros-fehér-zöld zászló áll a két első helyen — hanem azt is, hogy a szocializmust 75, de a párttitkárt csak 40 százalékuk szereti, „boldog” országnak pedig többségben ugyan szocialista államokat jelöltek meg, de legnagyobb részük a kérdésre, hol élne hosszabb ideig, fejlett tőkés országokat nevezett meg... Hogy itt legalábbis egyféle, meglehetősen sajátos kettős értékrenddel kell számolni, több mint valószínű... A fentiek tükrében az már aligha lehet kétséges, miként szólhattak az egyetemisták és mi egyéb lehet részletekben a helyzet a KISZ-ből való kilépések körül. (Akad egyébként olyan egyetemi évfolyam, ahol je-

Rádiófigyelő

lenleg öt KISZ-tag van.) Lényegesebb, mit mondott e rendkívüli műsor végén Nagy Imre, a KISZ KB titkára. Többek között azt is, hogy a KISZ — végül is csak eszköz. Ha más szolgál azonos célokat, nem elnevezhetjük, s ha már a KISZ-be nem tudnak megnyerni fiatalokat, legalább szervezetten kívüli, „népfrontos” szövetségesnek sikerüljön.

„Egy a jelszónk, a béke, harcba boldog jövőért megyünk, egy nagy cél érdekében, tör előre ifjú seregünk” — a DIVSZ-induló szövege nem tudom hány hallgatónak juthatott eszébe a csütörtöki egy óra alatt. Nekem mindenestre eszembe jutott. Hogy milyen konklúziókkal, azt ez a műsor mutatta meg.

Domonkos László

SZÁZÖTVEN ÉVE
született Szilády Aron (1837–1922) irodalomtörténész, akadémikus, a régi magyar irodalom jeles kutatója. Balint Sándor róla írta 1926-ban doktori értekezését.

KILENCVEN ÉVE,
1897-ben e napon nyílt meg a Somogyi Könyvtár olvasóterme.

KILENCVEN ÉVE,
1897. november 3-án szállt fel először a Berlin mellett tempelhofi repülőtérrel Schwarz David magyar feltaláló léghajója.

HETVENÖT ÉVES
Alfredo Stroessner (sz. 1912) porosz születésű paraguayi tábornok, 1951-től a fegyveres erők főparancsnoka. 1954-ben államcsínnel magához ragadta a hatalmat, azóta köztársasági elnök.

NAGYSZÍNHÁZ
Este 7 órakor: Hamlet (Vaszy 1–2. bérlet).

MOZIK
Vörös Csillag: délelőtt 10 órakor: Erzekény bucsú a fejedelmétől (színes magyar film). Csak 16 éven felülieknek! délután fel 4, háromnegyed 6 és 8 órakor: Csók, anyu! (színes magyar film).
Fáklya: háromnegyed 3 órakor: A hercegnő és a robot (színes, m. b. brazil rajzmese-film), negyed 6 és fel 8 órakor: Erzekény bucsú a fejedelmétől (színes magyar film. Csak 16 éven felülieknek!).
Szabadság: fel 4, háromnegyed 6 és 8 órakor: A Bounty (színes, m. b. amerikai kalandfilm. III. helyár).

Filmteka: fel 6 és fel 8 órakor: Ginger és Fred (olasz film).
Kiskörössy halászeszárda: (videoműv), délután 4 és este 8 órakor: Csillaghajó invázió (amerikai sci-fi film).
Eva presszó: este 8 órakor: Kegyetlen utca (színes amerikai bűnügyi film).

ÜGYVELETES GYÓGYSZERTÁR
Klauzál tér 3. szám (13/57-es). Este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI, SEBÉSZETI ÉS UROLÓGIAI FELVÉTELI ÜGYELET
Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden az Idegsebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeletet a II. kórház (Tolbuhin sgt. 57. t.).
Gyermekszülétek és gyermeksebészeti betegek ellátása a Gyermekklinika gyermeksebészeti osztályán történik.

EJSZAKAI ORVOSI ÜGYELET
Este 7 órától reggel 7 óráig a felnőtlakosság részére: Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.

GYERMEKORVOSI ÜGYELET
Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. sz. alatti körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.

GYERMEK FÜL-ORR-ÉGÉSZETI ÜGYELET
Ma este 19 órától holnap reggel 7 óráig az Újszegedi Gyermekkórház, Szeged, Odesszai krt. 37. Telefon: 22-655.

FOGORVOSI ÜGYELET
Mindennap 22 órától reggel 6 óráig; szombaton reggel 7 órától hétfő reggel 7 óráig; Szeged, Zöld Sándor u. 1–3. Telefon: 14-642.

SOS FELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT
Mindennap este 7 órától reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.

IFJÚSÁGI DROGTELEFON: 54-773.
Hétfőn és csütörtökön délután 3 órától 6 óráig hívható.

Mi? Hol? Mikor?

1987. NOVEMBER 3., KEDD — NÉVNAP: GYÓZÓ
A Nap kel 6 óra 30 perccel, és nyugszik 16 óra 26 perccel.
A Hold kel 15 óra 17 perccel, és nyugszik 3 óra 38 perccel.

VIZÁLLÁS
A Tisza vizállása Szegednél hétfőn plusz 102 cm (apadó).

Tévé

EUDAPEST 1.
8.55: Tv-torna
9.00: ITV-studium
9.55: Strat. sfera — (ism.)
11.20: Delta — (ism.)
11.45: Mozgató
11.50: Képujság
16.45: Hírek
16.50: Három nap tv-műsora
16.55: Október krónikája — szovjet dok.-film
17.25: Képujság
17.30: Mi legyek?
18.20: Mini stúdió. '87
18.25: Tapsi hapsi — (ism.)
19.10: Esti mese
19.30: Híradó
20.15: Szászok fénye, poroszok dicsősége — NDK tv-filmsorozat — 4.
21.15: Stúdió '87
22.15: Felkínálom
23.05: Híradó 3.

BUDAPEST 2.
17.55: Képujság
18.00: Dél-afoldi magazin
19.00: Varázslat a színpadon — osztrák rövidfilm-sorozat — 6.
19.30: Orosz nyelvlecke
19.45: Francia nyelvlecke

BELGRAD 1.
16.45: Híradó
17.00: Jugoszlávia — Svédország — olimpiai selejtező kosárlabda-mérkőzés
18.45: Vetélkedő
19.05: Otós stúdió
19.15: Rajzfilm
19.30: Híradó
20.05: Minden folyó folyik — ausztrál tv-film
21.05: Vitaműsor
22.34: Híradó
22.55: Ejszaka is, nappal is

ÚJVÍDEK
16.45: Híradó szerbhorvátul
17.00: Jugoszlávia — Svédország — olimpiai kosárlabda-selejtező
18.30: Ismeretterjesztő műsor
19.00: Ma
19.15: Rajzfilm
19.30: Híradó magyarul
20.05: Minden folyó folyik — ausztrál tv-film
21.00: Híradó szerbhorvátul
21.15: Tizenégy óra — amerikai játékfilm

Rádió

KOSSUTH
8.20: Tarsalgó
9.44: Eneklő ifjúság
10.05: Kapcsoljuk a nyiregházi stúdiót
10.25: Borogyin: I. szimfónia
10.58: A főkapirály
11.10: Népballadák
11.26: Tizenkét szék — Ifj. és Petrov regénye — 7.
12.30: Ki nyer ma?
12.40: Rólunk van szó!
12.45: Válaszolunk hallgatónknak
13.00: A Tomkins ének-együttes énekel
14.10: Magyarán szólva
14.25: Orvosi tanácsok
14.30: Dzsesszmelodiók
15.00: Arcképek a bolgár irodalomból — (ism.)
15.22: Concerto Praga '87
15.40: Poggyász
16.05: Testorségen
17.00: Emlékirat és valóság
17.30: Wagner: Tannhäuser
17.45: A Szabó család...
19.15: „Mosolygó Parnasszus” — irodalmi vetélkedő
20.25: Rólunk van szó!
20.30: Diskotéka
21.30: Tudomány és gyakorlat
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: Dankó-nóták
22.40: Munka(erő)-viszonyok
22.54: Szvjatoszlav Richter két zongoraversenyt játszik **PETŐFI**
8.05: Slágermúzeum
8.50: Tíz perc külpolitika
9.05: Napközben
12.00: Hírek nemetül, oroszul és angolul
12.10: Nóták
13.05: Popzene sztereóban
14.00: Tea harmasban
15.05: Banda Judit és Vigh Andrea hárfázik
15.20: Könyvről könyvért

15.30: Csúcsforgalom
17.05: Ipargazdak
17.30: Ha én lennék...
18.30: Gramofonsztorok
19.05: Csak fiataloknak!
20.00: Utazás a szovjet operett körül
20.50: Az élő népdal — (ism.)
21.05: A planetás ember — Goda Gábor regénye
21.26: Népdaok, néptáncok
22.00: Híres történetek, nagy egyéniségek
23.20: Könyvzenei stúdióink új felvételeiből

BARTÓK
8.13: Bergeni Fesztivál 1987 — I.
9.31: Howart fúvós műveiből
9.59: Bellini: Puritánok — finálé
10.30: Diáklőfőra
11.00: Kamarazene
11.31: Otto Klemperer vezényli a Philharmonia és az Új Philharmonia Zenekart
13.05: „Vallomás a hazának”
13.57: Kamaramuzsika
14.50: Muzsika gyerekeknek
15.05: Labirintus
15.20: Magyar zeneszerző
16.06: Fritz barátunk — részletek Mascagni operájából
17.00: Iskolarádió
17.30: Poggyász — (ism.)
17.50: Zenekar muzsika
18.30: Na maternem jeziku — szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor
19.05: In der Muttersprache — német nyelvű nemzetiségi műsor
19.35: A Bartók vonóségyes hangversenye
20.20: „Azt hittem, játszatom a brigantit!”
21.25: Holnap közvetítjük — az MRT Szimfonikus Zenekarának hangversenye
21.45: Smetana operáiból
22.20: Szimfonikus táncok
22.50: Mi újság a régi zene világában?